

УЧИЛИЩЕТО излиза два пѣти на мѣсеца въ една печатна кокола. Годишна цѣна прѣдплатена еднобѣло медж. Спомощствов. става тѣ за година. Писма неплатени на пощата не сѣ прѣети.

Писма, дописки и спомощствованията сѣ испращатъ надписани до издателя въ Руссе у печатницата на Дунавската обл. и до Г-на Анг. Стояновъ сръщо Шеркото. Въ Шюмеитъ до братия Р. Ил. Блъскови.

УЧИЛИЩЕ.

Издателъ Р. Блъсковъ.

Съдържание: Прѣдувѣдомление.—Суроваkanie за год. 1872 (на стихове).—(Образецъ на ученето—Словенскитѣ езици и дрг.—За лакомството и послѣдницитѣ отъ него.—Разни.

ПРѢДУВѢДОМЛЕНИЕ.

Съ тѣзи книжка »Училището.« навърша годината си и, дай Боже здравие, ще захване изново—год. II.

Като приносямъ искрено благодарение за спихождението, що ми показахъ благосклоннитѣ спомощници въ пѣрвата година, моля и за напѣдъ да бждатъ сѣ тѣи усърдни да посрѣщикътъ, »Училището« на радо сърдце. Сящо моля да ми упростятъ за недостаткитѣ, кои може да сѣ съгѣдали отначало, особено дѣто много пѣти сѣ побърквахъ, и листътъ ми неизлизаше на уреченото врѣме.—Освѣнь ижчнотитѣ, що сръщахъ въ печатницитѣ и съ прѣпращанieto, прѣиятствоваше ми и друго, кое азъ никакъ не можахъ да оборнъ; то е: *нѣматето париченъ материалъ*. Но при сичко това (благодарение на малцината спомощници, които ма подкрѣпихъ съ прѣдплатанieto си, а то ако бѣше останало на нѣкои готовановци, които и до днесъ провлачатъ, ра-

(*) Двѣтъ послѣдни книжки, ако и да излѣзохъ сега на новата 1872 г. но защото мислимъ да почне »Училището« втората си година отъ Януария, нарекохъ меги за мѣсець Декемвр. 1871, за да сѣ склучи пѣрвата година.

ботата бѣше спукана), азъ силихъ и борихъ да искарамъ до край, съ надежда, че за II год. като са поумножатъ спомощниците ми, щѣ можѣ да смогнѣ разноскитѣ и, като бѣдѣ улесненѣ, »Училището« ще излази рѣдовно. Само това ни бърка, че повечето подписници (прѣнумеранти), на кой да е, вѣстникъ, не плащатъ на врѣме и чекатъ хе..! безъ да смѣтатъ, че тѣ ставатъ причина на не редовното излизане и др.

Време е вече, братя, да прѣстанатъ такивато вѣстникарски оплакванія отъ неплатници, а да са свѣстимъ малко, та да са съвземемъ по-сърдчено, и да ни са не свиди тамъ, отдѣто зависи окупителнѣето на народа ни, който жѣдува за *просвѣщение и образование*. Врѣме е, думамъ, да разберемъ, че това, що са зове *просвѣщение*, недохожда току тѣй на готово, но иска трудене, трѣбватъ ни сѣкакви книги, вѣстници и періодически списанія, чрѣзъ които са разлива свѣтлината на *просвѣщението*; инакъ напусто си балнуваме за учене и прч. Намъ ни са ревне да са похвалимъ, че Бѣлг. Книжевность зела да забогатѣва; дори нѣкои си смѣятъ да казватъ, какво *вече бжктисали да купуватъ книги*(?) Но колко книги са харчатъ у единъ градъ, дѣто има 5 и до 10 хил. Бѣлгаре, или колко вѣстници и пер. списанія са приематъ тамъ? Ниѣ имаме 2-3 вѣстници, и тѣхъ не можемъ да поддържимъ. Това ли ще са каже, че нашата книжнина наспорява? Едни шугави Власи иматъ 30—40 вида различни вѣстници и толкозъ други списанія, които едноманъ са умножаватъ, а ниѣ Бѣлгаретѣ току сме рекли: нѣма, сиромаси сме, додѣто за други слободѣи намираме и сѣ ни са ревне да подражаваме маймунски Европейското.

Да ма простятъ читателитѣ, че са отдалечихъ малко отъ прѣдмѣта, и продумахъ нѣщо отвѣнъ прикаската си, но което е, сѣкамъ, право-наздрово.

Нѣкои си приѣтели ма съвѣтватъ да уголѣмѣ формата

на »Училището« за да може са помѣства повече матеріалъ. Съ радостъ би послушалъ и да изпълнѣ желанието имъ; но тогава трѣбва да са уголѣми и цѣната. А щомъ са при-тури, ако ще би и 5 гр. на годината, числото на подпис-ницитъ, намѣсто да са умножи, ще видимъ че то са сма-лило! Сѣки отъ насъ знае какви сѣ нашитѣ хора: на тѣхъ дай по-ефтиничко, па било малко, то непридирватъ.

За това като ми е желанието да са разпространява книжното прочитане рѣдомъ мѣжду народа ни, дору и у най-малкото селце, наумилъ съмъ »Училището« да си остане съ сѣщата цѣна, т. е. само едно б. меджидіе на година (за 24 книжки) въ нашенско, а за отвѣтъ ще са плаща повече за пощенскитѣ разноси, каквото ще са каже съ кн. 1. год. II. Стига да са наберѣтъ най-малко до 1,000 подписници; тогава, и безъ да ма подкани пѣкой, мож да го уголѣмѣ или да прибавѣ на края макаръ $\frac{1}{4}$ кола отъ друго, което да са подѣърже отсѣтѣ и на особна книжка.

Умоляватъ са прочее нашитѣ читалищни и училищни настоятелства повсѣду, и сички народни доброжелатели, да иматъ добрата воля за да приканѣтъ своитѣ пріатели и поз-пайници да подпише сѣки—кой за себѣ си кой въ подар-ка на селски училища—и да ма насърчатъ съ испращаніето на почитенитѣ си имена, придружени съ уречената прѣдпла-та. Тѣй »Училището« да може са удѣржа не току тая и друга година, но да сѣществува за винаги и да напрѣдва у сичко, наедно съ нашитѣ народни училища.

Колкото за *правописаніето*, като нѣмаме іоще една обща *Грамматика* на езика си, азъ употрѣбявамъ онова, което ми са види по-гладко, и неглѣдамъ на друго, освѣнъ на думитѣ и изреченіята да бѣдѣтъ спорѣдъ както са из-говарѣтъ у народа, та който чете да разбира сичко.

Увѣренъ, че мойтъ гласъ ще намѣри отзивъ у сѣкое българско сѣрдце, оставамъ съ добра надежда.

Р. И. БЛѢСКОВЪ

Руссе срѣще новата 1872 година.

СУР'ВАКАНЕ ЗА ГОДИНА 1872.

Врѣме-то тече и заминува:
Чи съ часа гони и си отива;
Сички старѣжтъ—младость минува:
Ето живота какъ ся минува!

Ето пакъ доди *нова година*
Дано ны бар' тя сега зарадва;
Да-но забравимъ що-то замина;
Дано за него не ни приказва.

Сичко що бѣше,—то ся замина—
Нѣкому радость, нѣкому малость;
То ся премина въ онѣсь годинѣ—
Сички да срѣшнимъ тѣзи съсь радость!

Дано да бѣди тая година
По родовита, по плодовита:
Пшеница да е по вечъ чървена;
Съ грозді лоза-та да е обвита!

Дано вошки-тѣ много да имѣтъ:
Ябълки круши и сѣкакви сливи;
Отъ родъ клони-тѣ да имъ ся виѣтъ—
На питомны-тѣ и на сички диви!

Лукъ, зеліе, пиперь да по да има —
Бодливи баміи и патладжени
И бѣли зелки за тежкъ зимѣ,
Сѣкакви цвекла: желти чървени!

Желти къртофи, рѣпа, цѣлища,
Сини гуліи, желти моркови,
Дребна мирудія росна, зелена,
Отъ 'си-тѣ-рода млади бобове!

На вси кися-та пжана да бжди
Съсъ бѣло сребро, желти жълтицы;
Вредъ добытака да ся повѣди:
Палави кози и рунни овци!

Дано кози-тѣ често да близнятъ—
Се пѣстро-оки ярци весѣли;
Овце-тѣ да ся никакъ не хабытъ:
Вси да обягытъ ягънца бѣли!

Дано конче-та много да има—
Нѣйдѣ близнаци и одинаци;
Сѣка бывулица да но да има:
Брѣзи, весѣли, малки турмаци!

Буби-тѣ да сж здрави весели
И три-тѣ съня кротко да проспятъ;
Сички-тѣ да сж' съ врѣме завили:
Мамули-тѣ имъ свѣтло да лыщятъ!

Млади-тѣ моми съ хубость да грѣятъ;
Булки-тѣ съ радость рожби да люлеятъ;
Нѣ лице-то си никакъ да н' бѣлжатъ;
Съ вранило вежды да си не чернеятъ!

Чи белило-то пусто, проклѣто
За малко врѣме хубусть показва—
Страшно отравя й грози лице-то:
Бѣли-тѣ зѣби от'корѣнъ разклатва!...

И невиннѣ тж младость зеленѣ
То ѣ безъ врѣме грозно помрача:
Веднѣш'на лице коя-то го мазне,
Съ него устарява; въ гробъ я завлача!...

Стари-тѣ майки да сж'засмѣни;
Да видѣтъ снѣхи, млади, отмѣни.

Богъ да имъ дари внучета дребны,
Пѣкъ-тѣ да готвѣтъ ризки, пелены!.

А пѣкъ спѣки-тѣ да бѣдѣтъ умни:
Съсъ сички кѣщни да ся обычѣтъ—
Както въ старинѣ да сѣ животни
И сички кѣщни да ся почитѣтъ!.

Пѣкъ свекѣрви-тѣ,—стари, сѣрдити
Да ся не протѣвѣтъ за все до тамо,
Нѣ да ся считѣтъ, че сѣ честити
Да претѣрпявѣтъ: то ѣ безцѣно;

Да претѣрпявѣтъ, и да прощавѣтъ—
Нежна-та младость, младость невинна
С'любовъ и радость да поучавѣтъ—
'Сѣка що желай-сѣ това го стигна!

Сички-тѣ майки да сѣ раз'умни:
Мили си рожби сѣ добро да учѣтъ;
Да ги направѣтъ умни, раз'умни,
Тѣ рожби-тѣ имъ да ги обычѣтъ!..

Сички-тѣ бащи да ся не свѣнѣтъ:
За рожбы-тѣ си по-вѣч'да давѣтъ,
Да ги изучѣтъ и образувѣтъ
Отъ тѣмнинѣ-тѣ да ги изваждѣтъ!...

Убѣчайте пѣкъ ви, млади, момчета
Майки си, бащи и святѣ наукѣ;
Въ младія животъ туй ви ѣ порѣкѣ
И'сичко богатство завасѣ ѣ тука!...

Вы наставници мѣдри, гризливи!
Погрижете ся съсъ чисто сѣр'це:
Богъ ще ви тѣши, ще ви поживи
Да види 'сѣкій трудъ си на лице!....

Невинность-та е вамъ увѣрена—
Убичайте ѝ чисто, душевно,
Преучете ѝ да ѝ постоянна;
Гответе умно това отъ рано!...

Братскя ѝ любовь умно вдъхнете,
Християнска любовь запечатете,
Ненавистъ черня искорѣнете,
Добродѣтель имъ рано всѣлете.!

Чи ѝ труда злато ѝ докажете:
Сичко на свѣта, славно ѝ богато
То нищо ни е: »трудъ е« кажете:
Сичко богатство трудъ е речете.

Епитропи-тъ скѣпни, свидливи
За общо добро да не ся скѣпѣтъ,
За 'сичко трѣба да ся' грижливни,
Що сега е чуждно, сега да вършѣтъ!

Чи врѣме-то е бързо крилато—
Върви, минува, не ся възпирва
Сега що ище—сега е потребно—
За утрѣ губи, катъ ся остава!...

Имена-та имъ честни, почетни
Въ народня память вѣчно ще остаѣтъ—
На потомство то ще ся пріятни—
За добро то имъ, кога ги спомнѣтъ!

А първенци-тъ славни, богати
Да не забравѣтъ ѝ клѣти сыраци—
'Ко сѣщѣтъ право кѣтъ сѣщи бащи,
Ще ся прославѣтъ като юнаци!

Наш' тѣ народни, святи владици,
Сички попови и калугери,

Сички духовни, чернци и бѣлци—
Духъ святой мъдро да ги вдъхнови.

Слово-то Божье да ни придавѣтъ
Сички-тѣ слаби да назидавѣтъ,
У пѣтя правди да ги управѣтъ;
Кѣм'-то добро-то да ны поведѣтъ!...

Вѣстникари-тѣ, умни водачи
Да пишѣтъ умно, ново, весело,
И никой отъ тѣхъ да не ся плачи:
Единъ другиму да мыслѣтъ добро.

Да ся некарѣтъ за маловажно
Въ тѣзи що доди новѣ годиѣ,
Да ся поддържѣтъ умно, разумно,
А да забравѣтъ зло-то, що мина!...

Чи в'тѣхъ ся види сега народа
Кѣто у ново, свѣтло углѣдало.
Пѣкъ кѣт' е у тѣхъ крива неслога,
Кому що бѣди у насъ весело?..

Сурува, сур'ва нова година—
Пѣлъ класъ съсъ жито да е на мивѣ;
Бѣлъ гроздъ на лозве и ромѣщина;
Мамуль на лѣся съ жетѣ купринѣ!

Да устарейми, да побѣлѣйми
Като бѣла-та Стара планина—
Да достигними, штоо желайми—
Добро между ни чакъ до амина!

Ц. Г. III.

ОБРАЗЕЦЪ (ЮРНЕКЪ) НА УЧЕНИЕТО.

III.

„Дѣтинскій духъ се образува въ училището най-добръ, ако прѣдмѣтитъ и тѣченето на наукитъ бѣдѣтъ распорѣдени по добри начала. Но и съ това пакъ юще не е сичко свършено. Твърдѣ много и, току речи, повечето зависи и отъ това, какъ и по кой видъ учительтъ ще рѣководи дѣцата къмъ сящето учение; защото главната негова работа е, ако той може наистина да има вліяние за развитъка на дѣтинскія разумъ. Вреднѣй учитель, при добрата метода, може да извърши чудо работа съ своитъ ученици, напотивъ невреднѣй и мързелнѣй на да ли ще можи да направи и малко нѣщо, макаръ и съ добрата метода.

»Както у сѣкоя друга работа, тѣй сящо бива и съ учението. На примѣръ, какво ще помогне на потутанія орачъ, който има нивитъ си на хубава земя, а не умѣе да си нагласи оралото, или да издяла една клечка? Какво ползова добрата матерія, на единъ кроячъ, който хубаво знае какъ да скрой, а не умѣе да сглоби и сѣшнѣй прилично отдѣлнитъ части на дрехата? Тѣй сящо и въ учението сичко не може да бѣде свършено само съ добрата метода и ако сѣ добри книгитъ, на които учимъ. При тѣзи двѣтъ, учението само тогава може да напрѣдва добръ, когато учительтъ знае умно и вѣщо да постѣпва и морално слѣди подеръ онова що прѣдава въ училището. Тѣзи моралность на учителя при обучението на дѣцата може да бѣде по различенъ видъ и начинъ. Слѣдователно начина, когото избере учительтъ и съ него са служи, или видѣтъ по който прѣдава на ученицитъ онези истини, що трѣбва да изучать—зѣве са *образецъ на учението*. Той може да бѣде двоякъ: Учительтъ или дава на ученицитъ си самата вещь да видятъ на послѣ имъ разказва, или ѣж прѣдава описателно, като смѣта да развѣе духа имъ до по-високъ стѣпень. Първѣй начинъ е за прѣдаване на онези дѣца, които нѣматъ юще доволна сила за развиване, нито въ говорението сѣ до тамъ свободнѣй шото да могатъ си истѣлкува сѣкоя мисль; вторѣй начинъ е за онія ученици, на които духовнитъ сили сѣ вече раз-

вити, и на които учителят може да са надѣва вече, какво тѣ ще могатъ точно да приѣмнатъ и присвоятъ сичко що имъ прѣдава, безъ да са простира въ описание. Първий начинъ е за основнитѣ училища, а вторий [за не-горнитѣ, (наречени у насъ *класични*)]. Но мѣжду тѣзи два начина има и другъ трети, а то е кога учителятъ помага на дѣцата, и послѣ ги оставя, та и сами да са обучаватъ, да изнамѣрватъ, да са развиватъ, да заловятъ и да направятъ нѣщо. Това прави той, като имъ прѣдложи нѣкои въпроси, на които да отговарятъ, или пъкъ имъ обажда нѣкои задатъци да ги решаватъ сами. Мѣжду проститѣ *форми* на ученето у въпроситѣ и отговоритѣ има юще четири главни способи:

Първо са *прѣдставлява и излага*, т. е. по-напрѣдъ са говори на дѣцата, и показва имъ са уроку на дѣло.

Второ, учителятъ оставя дѣцата да работятъ по задатъци (примѣрно) което са зѣве *хауристически*.

Трети способъ е *въпросителний* [*еротиматически*], или *сократовски*. Тукъ учителятъ са труди да развива у дѣцата сила на мисленіе съ постепенни питанія.

Четвърти е *слишателний* (*акроматически*) или когато учителятъ, като прѣдава, труди са да развива у дѣцата сила на мисленіе чрѣзъ беседи, сходни помѣжду си въ *свѣрска*.

Тѣзи четири начала на ученето състоятъ отъ двѣ основни дѣйствія на дѣцата: отъ сила, съ която може присвои сичко що имъ са прѣдава, и отъ сила, съ която може да си прѣдставятъ нѣщо. Двѣтѣ тия сили стоятъ една спроти друга като *приѣманіе и произвождане*, т. е. дѣтето има у себе си двѣ природни дарби, една съ която приѣма, а друга съ която *произвожда* или *сѣтворява*. Природата на приѣмането учителятъ трѣбва да *подхраня*, а природата на произведенето или сѣтворенето да *разбужда и сѣживява*. Това ще направи, ако поменжитѣ четири способи, или начала, земе да употрѣби тамъ дѣто имъ е мѣстото, и сѣкоги когато имъ е врѣмето, а то ще са каже: *ако при ученето на сѣки начинъ приспособява възрастта на дѣцата и тѣхната сила въ ученето*.

(Слѣдва за методето на наукитѣ).

СЛОВЯНСКЫТЪ ЕЗЫЦИ.

Словянский языкъ, както обширенъ и твърдѣ старъ, отколѣ захващаль неизмѣренъ просторъ земь; а напосокѣ, кога-то Словяскій народъ ся раскилъ по разни страни, той ся раздѣлилъ значителенъ брой езыци, отъ кои-то нѣкои споредъ изрекуване и развиване-то си единъ камъ другой стоятъ поблизо, а нѣкои падалечъ; споредъ разликъ-тж на туй приближене съглѣдва ся сл. езыци такво нѣщо, кое-то у други производни езыци нѣма мѣръ.

Словянскитѣ езыци ся дѣлятъ на два клона: *Югоисточенъ* и *Западенъ*.

Югоисточный клонъ има три разделенья: *Руска*, *Иллирска* (и *Славянска*) и *Българска* рѣчь; а *Западный-Четире*: *Полска* (*Лвх-*), *Чехско-Моравска*, *Лужицско-Сорабска* и *Полвинумрѣла-та* (*Лабска*) рѣчь.

Русска-та рѣчь има навѣрно три нарѣчїя: *Велико-Русско*, *Бѣлорусско* (*Литовско*) и *Малорусско* (*Украинско*).

Българска-та рѣчь, кои-то за други-тѣ Словяне не е съвсѣмъ чужда, а е само историческа, т. е. таква, каква-то ъж сръцать сана криво-лѣво отъ чужденци, има петъ нарѣчїя: *Старо-Българско* (*Сѣщословянско-то*, *Черковно-то*, а споредъ други *Ржко-но-то*, *Кирилско-то*), *Македонско*, *Шопско*, *Загорско* (*Тракійско*) и *Тридунавско* (въ Дунавскж-тж область).

Полска-та има едно нарѣчїе:

Чехско-моравска-та двѣ: *Чехско-моравско* и *Славонско* въ Унгарїѣ;
Лужицско-Сорабска-та двѣ: *Долно-Лужицско* и *Горно-Лужицско* (*Лужици-тѣ* ся наричатъ още. *Венди*, *Сораби* и *Ободричи* ту *Одеръ*).

Полска-та рѣчь (околу *Лабж-Елбж*) имала едно нарѣчїе: *Ливонско* (иначе *Люнебургско*). Туй нарѣчїе токо-рѣчи погаснува и сѣхнало мѣжду нѣмци-тѣ.

Иллирска-та има много нарѣчїя, кои-то ся: *Сърбско*, *Бошнско*, *Черногорско*, *Рагузско* (*Далматинско*), *Харватско* и сѣщо *Иллирско* по Иллирїѣ, *Щирїѣ*, *Каринтїѣ* и *Карниолїѣ*.

Освѣтъ туй има и нѣколко поднарѣчїя; а по име: *Новгородско* и *Кашубско* (*Латвииско*, кои-то сж смѣсъ отъ Рускїй, Пол-

скый и Финскый языкъ. Отъ Влашскый языкъ: *Молдованскый* и *Старовлашскый* сж прѣпѣлени отъ Български думи.

Както нарѣчїя-та, тѣй и поднарѣчїя-та имать свои завалени думи (провинциализми). Въ Словянскый языкъ намирами: 2 Клоуесыци, 7 рѣчи, 3 поднарѣчїя и 20 нарѣчїя (Споредъ Т. Шимича 24 съ поднарѣчїя-та; освѣтъ *Старобългарско-то* и *Дрѣвасло-то* нарѣчїе, всячки-тѣ други ся говорили до 1842 год. (споредъ Шафарика) отъ 78,691,000 души; а споредъ сегашни-тѣ извѣстія отъ 92,000,000 народъ.

Прѣводи-тѣ по народенъ духъ ли сж?

За обогатяванїе-то на нашій Българскый языкъ можемъ дчерпимъ примѣри отъ драгоценни-тѣ стари остатки и памятници на Словянскъ-тъ книжевность въ разни врѣмена. Четенье-то и тѣзи памятници подпомага новий писменъ языкъ. За туй отъ другъ странъ помага още народно-то говорене, ако то бжде изучено по вещицы-тѣ си клонове, и като пригледвамы други-тѣ Словянскы нарѣчїя.

Нѣком книжовници казвать (както правять и Сърбе-тѣ), ч ако нѣкоя чужда дума ѣх нѣма въ языка, да ѣх земемъ отъ Словяци; ч ако и тамъ ѣх нѣма, то тога нека Книжевни-тѣ Дружества по Българїѣх задружно изработвать новы думи споредъ народното произношенье, както правять Нѣмци-тѣ.

Правилно-то и разумно прѣвѣждане отъ чужди езыци у множава израженья-та и познанья-та. *Романе-тѣ* прѣвѣждали отъ Грьцскый; *Нѣмци-тѣ* отъ Французскый, Англійскый и др. А *Руси*, *Чехи*, *Полци*, *Сърбе*, прѣвѣждать отъ западни-тѣ Европскы езыци, а най много отъ Нѣмцскый. За насъ Българе-тѣ, кои-то снуждаемъ отъ разни учебници, можать послужити Фр. и Англійскы языкъ. Добрѣ улучени-тѣ прѣводи сж както Българека градина обиколена отъ чуждѣ плетѣ. За да ся прѣвѣжда добрѣ трѣба да има търпима *Критика* (Обежждане).

Най-добри-тѣ списатели не ся срамували да прѣвѣждать туй кое-то сж мысляли за сгодно да го иматъ и свойски. Тѣй Цицеронъ прѣвелъ на стихове *Арата*; *Волтеръ* прѣвелъ съчиненїя-та на *Нютона*; а Виландъ—Цицероновы-тѣ и т. и. т.

Ный можемъ да усвоимъ за насъ пай хубави-тѣ чужди съчиненїя стига само да отбѣгвамы особености-тѣ на езыци-тѣ

озволені за нашъ-тъ и да слѣдваемы нашій. Тога духъ-тъ не
да, народность-та небѣдствува. Въ языка състои народность-та;
чистотѣ-тъ на языка нѣма народность, нѣма писменность.
зала-та на языка е развала на народность-тъ и зачало на у-
раше-то ѿ. Нека всѣкой приказва у дома си както ще, нъ кога
е да пише, свято да почита правила-та на писменный опра-
къ сзыкъ.

какъ да прѣвождамы?

Както списыванье-то тѣй и изучванье-то вѣобщо изисква да
изучаватъ правила-та; безъ прѣготовителны правила въ свѣга
то добро нестаетъ. Прѣводачъ-тъ трѣба да познава основно нѣкои
ати и морални обращенія въ оригиналъ-тъ, още и прилично
танье и на два-та языка, наиротивъ той не ще сполучи. Сама-
работа е учитель за работникъ-тъ. Колко-то подобрь познаваемы
ость-тъ на израженія-та и свойство-то на думы-тъ, усвоивами
сръчность-тъ за да си изречками разновидно, или за да прѣ-
дами или сжщо-то отъ насъ да съчинявами. Съ една думъ,
тъ на ся избыстря.

Человѣчески-тъ мысли сж разни, за туй не е въпросъ: на
въ прѣводъ трѣба да отдаваемы прѣдпочитане; наоній ли, кои-
прѣдава въ сжщность мысли-тъ на оригиналъ-тъ, а не прѣд-
за думи-тъ и размѣра въ стихове-тъ, или да бжде такъвъ, кой-
да произведе сжщи-тъ впечатленія въ читателе-тъ си, какви-то
произвелъ оригиналъ-тъ на врѣме-то си. Най похвалный прѣ-
ще бжде кой-то упаци въ себѣ си не само мысли-тъ, нъ и
ни-тъ прѣносни думи, обращенія-та на рѣчи-тъ, на стѣнки-тъ,
звукъ-тъ, на ритми-тъ и слогосъчинене-то. Такъвъ прѣводъ за-
жва за примѣръ на други. Вѣрный прѣводачъ е на първо мѣсто
свободный.

Всѣкой языкъ има свой-тъ геній и свои-тъ сръчности, що-то
и да изразява сполучливо нѣкои мысли, не е способенъ пакъ
къ да изрече други. То зависи отъ неговъ-тъ етимологійъ
защо-то языкъ-тъ нѣма способность да изрѣче прѣносни мысли,
измѣненія-та му както спряженіе и склоненія, членове-тъ и
ни частици на рѣчи-тъ, причастія-та, нарѣчія-та, производст-
о на думи-тъ, дължина-та, краткость-та на срички-тъ не сж
кви въ языка, отъ кого-то ся прѣвожда. Колко-то два языка
о приличны по писмены-тъ си форми, толко по-лѣсно може да

ся прѣвожда. Ний отъ Фр. прѣвождамы полѣсно отъ колко-то Турскый. Трѣба да ся забѣлѣжи, че отъ кой-то езикъ и да прѣвождамы, ако основно не го познаваме, прѣводъ-тъ ни ще бѣ сметъ и ний кваримъ чистотѣ-тѣ на нашій отколко-то да го прѣвождамы.

Най сѣтиѣ свѣршвамъ съ питанье-то: Прѣвожданье-то о чужди езици врѣди ли народность-тѣ?—Не, нѣ кога-то прѣводъ-тъ е станалъ разборно.—А какъ да прѣвождамы?—Да прѣвождамы тѣй, що-то да можемъ послужи съ прѣвода си за образецъ не само въ езика, а и въ знанья-та, за други прѣводачи и списатели.

М. Хр. Радославовъ.

Шуменъ 1871, Студентъ 15-ий д.

Б. Р. Ний благодаримъ Г-ну Радославову за неговитѣ прѣсѣжденія, особенно дѣто пише върху прѣвождането отъ чужди езици, и молимъ го да понаписва и други такива, що са отъ ея-тъ до българската писменность и пр. Но какво да кажемъ нѣкои наши прѣводачи, които са наематъ уиш да прѣведжѣтъ нѣщо отъ Сръбски, Русски и други езици, а не умѣятъ да го прѣведжѣтъ? Наистина таковитѣ прѣводи ставатъ смѣшни; у тѣхъ са сгълбда чуждото и грози на езика ни, каквото са сгрозява скопосно-закърпената дреха, на която конци-тъ са глѣдѣтъ домъ озбени. Ний би посочили за примѣръ нѣкоя отъ скоропечатанитѣ книжки прѣведени отъ Сръб. езикъ, но за да са не казваме обсѣдителни (критици), оставяме това да обсѣжджѣтъ вѣщитѣ писатели, които знаятъ да поправятъ кривото съ пристрастие.

За лакометството и последицитѣ отъ него.

Многото яденіе, безъ мѣра піеніе, и удоволствія отъ врѣдителны ястія, силно поврѣждатъ драгоцѣнното ни здравіе; даже много пѣти ни правятъ да ся подлагаме на всякаквъ видъ тѣжки болѣсти, щото и многото опасны поврѣды непроизхождатъ отъ друго, освѣнъ отъ прѣзъ мѣра наслажденія отъ ястія и питія. Многото яденіе затѣпява страшно здравиятъ ни разумъ, когото прави малко по-малко да ослабва отъ своитѣ дѣйствія, и го направятъ неврѣденъ и непослуженъ за никаквѣ истинскѣ работѣ на прѣдупрѣдѣленното му подъ управленіе тѣло. Лакометството накарва челоуѣка безъмыслено и безъ мѣрно да троши за такыва нѣща, които не само не му доносватъ полза, но и оште поврѣждатъ пѣтѣтъ на добротѣ му бждошность, въ която го докарва да си потроши половината отъ иманіето, и да стане най доленъ испадналъ сыромахъ. За това трѣбва често или сѣкогы да приговарямы умнатѣ пословицѣ: трѣбва да ядемъ да живѣемъ, а не да живѣемъ да ядемъ. За това трѣба строго да внимаваме вынагида ядемъ прѣсны и здравы ястія, и да ся пазимъ отъ врѣдителнытъ; трѣба още отъ дѣца да ся приучваме да ядемъ отъ всичко онова що ся яде, за да не ся навикнемъ да ся гнусимъ отъ ястія, които сѣ за яденіе, и да имаме отвращеніе отъ тѣхъ; защото, кейто отъ малкъ ся навикне на злѣ, кога порасте достигѣ да не знае що да яде. Най многото трѣбва да ся пазиме и строго да отбѣгваме отъ многото піеніе, за да не ни нанесе онзи умразный порокъ піянството. Піянецътъ е най дольний и най ничтожный челоуѣкъ на този свѣтъ, защото той самъ си направя разума неспособенъ за употребленіе, който не най-добаръ отъ колкото природата не дарила насъ. Піяныйтъ прилича по сичко на скотоветѣ, понякогашъ даже става и на по-долж степенъ отъ тѣхъ. За туй трѣба да пиѣмъ виното съ крайна умѣреность, а дѣцата да не сѣ приучватъ на това голѣмо зло, трѣба добръ или свѣршенно да сѣ въздържатъ отъ него, или поне на рѣдко или много умѣрене да си пострѣбнуватъ.

Ето на кратко ви описахъ за поврѣдата отъ многото яденіе и піеніе отъ които мислѣхъ сѣкой онзи ще ся ползува, който си желае доброто бждѣще.

Ломъ

Петъръ Б. Николовъ Пѣрговъ.

24 Септември 1871.

РАЗНИ.

Тойзи свѣтъ е училище.

Свѣтътъ е, наистина, едно голѣмо училище, въ което са учимъ до смъртъ. Тукъ ни са запознаваме съ сѣкакви хора и винаги са учимъ единъ отъ други. Но най-добрата учителка е природата, която ни обсинва изобилно съ нейнитѣ благотворни дарби. Човѣкъ на кждѣго са махне и обърне глѣда чюдеса, и на сѣка стѣпка срѣща примѣри; стига да бѣде оконитенъ за да са ползува отъ това щото види и огажда. Съ ученето, и чрѣзъ помощта на природата, умнитѣ хора са изтъжили, та изнаимѣрватъ едниманъ нови искусства, и правятъ такива работи, на които глупавитѣ са сливатъ.

—Ученето е много хубаво нѣщо, и който са учи, той е истински човѣкъ. За то учи са до катъ живѣешъ; не мисли, че старостта носи съ себе си умитъ. — *Благополучието на тѣлото състои въ здравето, а благополучието на духа състои въ ученето.* Но колкото изучаваме, трѣбва да го употребяваме не току за своя полза, а да ползуваме и другитѣ: „ученъ човѣкъ, който не ползува човѣчеството, прилича на облакъ, що висѣ надъ сухата земя, безъ да ѝ ороси съ дъждъ“, казалъ нѣкой си.

Милостиня. Бѣди щедъръ и милостивъ, та помагай на оужденитѣ; помагай съ щото можешъ: кога съ пари, кога съ прѣдстателство, кога съ добри свѣти и примѣри. „Има много хубави дѣла, които човѣкъ не може да извърши самъ си, а лесно ставатъ кога ги правимъ задружно. За то са съставятъ разни дружества, съ цѣль да правятъ нѣкои добрини. Обичай такива то благотѣлни дружества, и ако ти дава рѣка помагай, ако ли не подканяй други. Не дѣй отпадна като чюешъ, че нѣкои ти са присемиватъ. Скъперницитѣ и злорадни хора сѣкога са присемиватъ на добро сърдечнитѣ, които залѣгатъ да струватъ добро на човѣчеството“.

Благодарность. Само който е благодаренъ за доброто, дору и за най-малкото, той е добъръ човѣкъ. Благодарността е душа на вѣрата, на синовната любовь, на любовьта къмъ човѣчеството, къмъ отечеството ни и обществото, отъ което приемаме сѣкое добро и забрана.

—»Онова сърдце което си е обикнало нѣщо, и което го обичатъ други, нѣма да бѣде съвѣшъ окаанно.«

—»Голѣмитѣ прѣдприятія са извършатъ не съ голѣма мъжа но чрѣзъ постоянството.«

—Усърдие, дружелюбие, търпение, весело лице, разсѣждение и любовь съ шестокрилинитѣ добродѣтели, що въздигатъ човѣка до небето, казва единъ светецъ.

Руссе, въ печати, на Д. областъ.

طونه ولايتى مطبعه سندھ طبع اوله مشدر